

Assignatura

ECONOMIA I GESTIÓ DE L'EMPRESA PÚBLICA

Curs	Cicle	Quadrimestre
1995-96	2n	Octubre-Gener

Grup	Professor	Tutoria:
01	J. Vergés	Dilluns i dimecres de 12.30 a 14.00 h

PROGRAMA
RESUM TEMATIC

Partint de l'idea de que els dos trets diferencials bàsics de les empreses públiques envers les privades són: 1) que en tant que públiques el seu objectiu general de gestió no necessàriament hauria d'esser la maximització dels beneficis; i 2) que freqüentment són utilitzades pels poders polítics per a determinats objectius macroeconòmics o socials, l'assignatura aborda per una banda la qüestió de la definició de criteris socialment òptims de gestió -i d'avaluació d'aquesta gestió des de l'Administració Pública "propietària"- , segons sigui la situació de l'empresa envers els mercats; i, per altra banda, s'examina el funcionament de les EP a la pràctica, les relacions Administració-títular / Direcció-de-l'empresa-pública (relacions jeràrquiques, mecanismes de control, fixació d'objectius; utilització d'incentius lligats als resultats de la gestió, ...), i la qüestió de l'eficiència econòmica comparativa observada envers les empreses privades, tot fent referència al que ens mostren al respecte les investigacions empíriques.

En síntesi, es treballa en primer lloc el que s'anomena usualment economia normativa de l'empresa pública, i, en segon lloc, l'economia positiva de l'empresa pública; tot precedit de dos capítols de descripció empírica per a centrar els conceptes.

TEMES:
Descripció:
1. TIPOLOGIA DE LES EMPRESSES PÚBLIQUES (EP)

- Països industrialitzats
- Països en vies de desenvolupament

2. CAUSES QUE EXPLIQUEN L'EXISTÈNCIA D'EP A LES ECONOMIES DE MERCAT

- Països industrialitzats
- Països en vies de desenvolupament

Economia normativa:

Introducció: Els problemes que planteixen les EP a l'Economia

3. TEORIA DE L'OPTIM SOCIAL PEL QUE FA AL CRITERI DE GESTIÓ DE LES EMPRESSES (I)

- Aproximació basada en l'equilibri parcial
- Eficiència de gestió i eficiència d'escala
- El criteri marginalista quan es donen economies d'escala en la indústria
- Apendix instrumental: Models sobre el comportament dels costos unitaris de les empreses.

4. TEORIA DE L'OPTIM SOCIAL PEL QUE FA AL CRITERI DE GESTIÓ DE LES EMPRESSES (II)

- Aproximació basada en el model clàssic de l'equilibri general
- Aplicació de les condicions generals d'òptim a la gestió de les empreses.
 - Formulació bàsica: Eficiència assignativa i eficiència productiva
 - Condicions necessàries (restriccions) per a que el criteri marginalista garanteixi un òptim.
 - Implicacions pel que fa al resultat (beneficis o pèrdues) que obtindrà com a conseqüència l'EP.
- La "tesi clàssica" respecte al criteri marginalista de 'gestió òptima'.
 - El tòpic dels costos mitjos decreixents en el cas d'EP i la qüestió de la subvenció assignativa).
 - Discussió.

5. APLICACIONS DE LA TEORIA MARGINALISTA SOBRE EL COMPORTAMENT OPTIM D'UNA EMPRESA

- La tesi de "operar amb pèrdues a curt termini" . Discussió.
 - La situació d'empresa mal dimensionada
 - el problema tècnic de les unitats de producció (plantes) de capacitat fixa.
- El "problema del pont": casos d'indivisiuilitats ex-ante i planta de capacitat fixa ex-post.
- Volúms de servei i preus òptims en el transport públic.
- Volúms de servei i preus òptims en casos de produccions amb demanda que presenta períodes punta.

6. FORMULACIONS MARGINALISTES "SECOND BEST" SOBRE EL CRITERI SOCIALMENT OPTIM DE GESTIÓ DE LES EMPRESSES

- El "Second Best"
- El plantejament estàndard del "second best" relatiu a les EP
 - EP en competència monopolística amb d'altres de privades
 - Interpretació i generalització de les conclusions.
- El "second best" quan s'introdueixen restriccions sobre els resultats financers a obtenir per les empreses ("preus Ramsey-Boiteaux").

7. ADAPTACIÓ DE LA TEORIA MARGINALISTA DE L'OPTIM A LES CONDICIONS HABITUALS DE LES ECONOMIES DE MERCAT REALS

- Els mercats mai estan en equilibri ni són perfectament competitius
 - del model de "competència perfecta" al de "mercats d'estructura competitiva".

- * Les taxes de beneficis no són idèntiques entre les empreses de l'economia
- 2. Certes EP generen externalitats positives.
- 3. **Passar a considerar la resta de trets importants de les economies reals:**
 - * Atur
 - * Intervencions directes del govern sobre les EP
 - * Comerç exterior,
 - * Sistema fiscal
- 4. **Definició de l'òptim en el cas d'EP per a quines produccions no existeix propiament un mercat**

8. CRITERIS DE GESTIÓ ÒPTIMA, EN TERMES DE VARIABLES EMPRESARIALS

TIPIQUES

1. Les dificultats d'establir i aplicar criteris de gestió expressats en termes marginalistes de preus i costos unitaris.
2. Les condicions teòriques de gestió òptima, en termes de taxes de benefici sobre vendes
3. Traducció de les condicions teòriques, segons quina sigui la situació de mercat de les EP.
 - * EP monopoli ; sense/amb substituïts directes
 - * EP operant en un mercat d'estructura competitiva
 - * EP operant en competència monopolística
4. **Criteri de gestió en el cas d'EP monopoli que genera externalitats positives**

Economia positiva

9. LES EP I ELS OBJECTIUS EXTRA-PRODUCTIUS

1. **La utilització de les EP -pels poders polítics- per a objectius de política econòmica o social:**
 - * EP utilitzades com instruments per a objectius macroeconòmics
 - * EP subjectes a obligacions de servei
 - * El cas concret de les EP que venen obligades a aplicar preus polítics
2. **Les tesis més corrents sobre les avantatges comparatives de les EP, en tant que instruments de política macroeconòmica i social.**
3. **Les tesis desfavorables a utilitzar les EP com instruments de política macroeconòmica i social.**

10. MODIFICACIÓ DELS CRITERIS DE GESTIÓ SOCIALMENT ÒPTIMA, EN EL CAS D'EP UTILITZADES PER A OBJECTIUS EXTRA-PRODUCTIUS

1. **L'enfoc tradicional : empresa amb objectius múltiples**
2. **L'enfoc dels "costos d'intervenció"**
3. **El cas de la fixació -a l'EP- d'un objectiu extra-productiu preferent al de l'eficiència.**
4. **El cas d'EP subjectes a aplicar preus polítics.**

11. FUNCIONAMENT I CONTROL DE LES EP

1. **El control de les EP a diferents països: control governamental, control parlamentari, i d'altres.**
2. **Relacions Directius de l'EP / Administració: el "management" observat a les EP**
3. **Les tesis sobre la menor eficiència productiva de les EP (en comparació a les privades).**

12. LA OPTIMITZACIÓ DE LA EFICIÈNCIA, A LA PRÀCTICA

1. **La Teoria de l'Agència i la seva aplicació a l'anàlisi del funcionament de les EPs**
2. **Les condicions formals per a una gestió eficient.**
3. **La fixació d'objectius quantitatius als agents públics, com condició necessària.**
4. **Fòrmules d'incentius per als agents públics.**

13. EFICIÈNCIA ECONÒMICA OBSERVADA

1. **Avaluació de l'eficiència d'una EP: ^**
 - * Eficiència absoluta; eficiència comparativa EP/empreses privades
 - * El problema pràctic derivat dels possibles condicionaments extra-productius.
2. **Instruments analítics per a mesurar l'eficiència productiva de les empreses.**
3. **Evidència empírica sobre eficiència econòmica comparativa EP / empreses privades.**

14. LA PRIVATITZACIÓ D'EPs

1. **Objectius perseguits: Perquè privatitzen els governs ?**
2. **Els programes de privatització : Panorama internacional**
3. **Les privatitzacions a Espanya.**
4. **Resultats : Canvis observats en EP privatitzades**

15. LES "NOVES EPs"

1. **Gestió autònoma "empresarial" d'activitats tradicionals de l'administració pública**
2. **Experiències**

BIBLIOGRAFIA

- * **"La teoria econòmica aplicada a las empresas públicas"**, J. Vergés; (publicació d'edició interna, que cobreix els temes 3 a 8 (Economia normativa).
- * **"Economia de la empresa pública"**, REES, R. (Ed, IEF);
- * **"Notas sobre economía positiva de las empresas públicas"** (publicacions d'edició interna, per capítols, cobrint els temes 9 a 15).
- * **Lectures específiques per a determinats temes (en anglès, francès i castellà):** s'assenyalaran a classe.

AVALUACIÓ

Exàmen escrit, més presentació d'un treball de curs, opcional; cas d'optar per la realització del treball, la nota final estarà formada en 2/3 per la de l'exàmen -sempre que aquesta sigui superior a 4- i en 1/3 per la nota del treball.